

แนวคิดในการปฏิรูประบบการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศในมหาวิทยาลัย*

อาจารย์มยุรี สุขวิวัฒน์

ตอนที่สอง “ว่าด้วยเรื่องที่ควรคำนึงในการจัดระบบการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศในมหาวิทยาลัย”

1. ความมุ่งหมายของการเรียนภาษาต่างประเทศ

ก่อนที่จะคิดปฏิรูประบบบริหารกิจการใด ๆ ก็ดี เราจำเป็นต้องหวนมาพิจารณาความมุ่งหมายในการดำเนินการนั้น ๆ เสียก่อน ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศ ผู้บริหารมหาวิทยาลัย อาจารย์ผู้สอนและนักศึกษาผู้เรียน เข้าใจตรงกันหรือไม่ว่าการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศในมหาวิทยาลัยนั้นมีวัตถุประสงค์อะไรบ้าง

เท่าที่ได้สำรวจความเห็นของผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย ผู้เขียนรวบรวมความมุ่งหมายของการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศในมหาวิทยาลัยไทย เรียงลำดับตามความสำคัญไว้ดังนี้

1. เรียนเพื่อเป็นเครื่องมือสำหรับใช้ในการเสาะแสวงหา

ความรู้จากตำราและแหล่งวิชาการอื่น ๆ เพิ่มเติมจากแหล่งวิชาการที่มีบันทึกหรือรวบรวมไว้ในภาษาของตนเอง

2. เรียนเพื่อให้เกิดความถนัดความชำนาญในภาษาต่างประเทศนั้น ๆ เพื่อไปใช้ในการประกอบอาชีพต่อไป
3. เรียนเพื่อวัตถุประสงค์อย่างเดียวกับในข้อ 2 แต่ให้มีความสามารถสอนภาษาต่างประเทศนั้น ๆ ได้ด้วย
4. เรียนเพราะต้องการเรียน เพราะความอยากรู้ อยากรเรียนสิ่งใหม่ ๆ มิได้เพื่อจะใช้เป็นเครื่องมือในการเสาะแสวงหาวิชาการอื่น ๆ หรือมิใช่เพื่อจะนำความรู้นั้นไปประกอบอาชีพในอนาคต

ถ้าจะสำรวจดูคณะต่าง ๆ ที่เปิดสอนในมหาวิทยาลัยจะเห็นความมุ่งหมายในการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศคล้ายกันหรือแตกต่างกันอย่างไรได้ตามตารางข้างล่างนี้

คณะวิชาใหญ่ๆ ที่เปิดสอนในมหาวิทยาลัย	ความมุ่งหมายในการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศ				
	1	2	3	4	
วิทยาศาสตร์	✓				
แพทยศาสตร์	✓				
วิศวกรรมศาสตร์	✓				
สถาปัตยกรรมศาสตร์	✓				
สังคมศาสตร์	✓				
พาณิชยศาสตร์	✓	✓			
ครุศาสตร์ หรือศึกษาศาสตร์	✓	✓	✓		
อักษรศาสตร์หรือศิลปศาสตร์หรือมนุษยศาสตร์	✓	✓	✓	✓	

* เอกสารฉบับนี้คัดมาจากบทความเรื่อง “แนวคิดในการปฏิรูประบบการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศในมหาวิทยาลัย” ของ นางมยุรี สุขวิวัฒน์ ตีพิมพ์ครั้งแรกในวารสารธรรมศาสตร์ ปีที่ 2 เล่มที่ 1 มิถุนายน - ตุลาคม 2515

ถ้าผู้เกี่ยวข้องกับการจัดระบบการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศเข้าใจตรงกันว่า คณะวิชาต่าง ๆ ส่วนใหญ่ในมหาวิทยาลัยนั้น ต้องการให้นักศึกษารู้ภาษาต่างประเทศเพื่อเป็นเครื่องมือสำหรับใช้ในการศึกษาค้นคว้าหาความรู้ในวิชาต่าง ๆ ที่จัดในหลักสูตรของตน และมีบางคณะวิชานั้นที่มีความต้องการแตกต่างออกไปแล้ว การจัดระบบการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศทั้งมหาวิทยาลัยจะทำให้ได้ง่ายขึ้น ผู้บริหารมหาวิทยาลัยจะเข้าใจต่อไปได้ว่า โปรแกรมการสอนภาษาต่างประเทศในมหาวิทยาลัยนั้น จำเป็นจะต้องมีหลายโปรแกรม แต่ละโปรแกรมจะมีเป้าหมายต่างกัน แต่ละโปรแกรมจะใช้เวลาสอนต่างกันดังนี้เป็นต้น การที่จะจัดหลักสูตรภาษาต่างประเทศแบบเดียวให้ใช้ได้กับนิสิตนักศึกษาทุกคณะทุกแผนกวิชาจะไม่ได้ประโยชน์อย่างใดเลย และจะไม่ทำให้ผู้เรียนเดินไปสู่จุดหมายปลายทางที่ต้องการได้เลย

ความมุ่งหมายของผู้เรียนเป็นองค์ประกอบอย่างหนึ่งที่ทำให้การเรียนได้ผลหรือไม่ได้ผล ถ้าผู้เรียนรู้แน่นอนว่าเรียนภาษาต่างประเทศไปเพื่อวัตถุประสงค์อะไร ย่อมเต็มใจเรียนและเรียนได้ผลดีกว่าผู้ที่เรียนไปโดยไร้จุดหมาย ฉะนั้นในการจัดหลักสูตรการสอนภาษาต่างประเทศในมหาวิทยาลัย จะต้องคำนึงถึงความมุ่งหมายเป็นสำคัญ ความมุ่งหมายของหลักสูตรแต่ละหลักสูตรควรให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนให้มากที่สุด

2. ภาษาต่างประเทศที่จัดสอนในมหาวิทยาลัย

ถ้าพิจารณาภาษาต่าง ๆ ที่เป็นภาษานานาชาติ หรือภาษาที่มีคนพูดคนใช้กันมากทั่วโลกเรียงตามลำดับความสำคัญนั้นมีภาษาอังกฤษ ภาษาจีนกลาง (แมนดาริน) ภาษาฝรั่งเศส ภาษาญี่ปุ่น ภาษาดัตช์ และภาษาสเปน

ในมหาวิทยาลัยไทยทุกแห่ง สอนวิชาภาษาอังกฤษเป็นวิชาบังคับ (ยกเว้นหลักสูตรใหม่ของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์) ผู้บริหารมหาวิทยาลัยทุกแห่งเห็นพ้องตรงกันว่าการศึกษาในระดับอุดมศึกษานั้นต้องอาศัยภาษาอังกฤษเป็นเครื่องมือในการเสาะแสวงหาวิชาความรู้และวิทยาการใหม่ ๆ เพราะตำรากีติ เอกสารการวิจัยกีติ โดยเฉพาะในสาขาวิชาวิทยาศาสตร์ เศรษฐศาสตร์ คณิตศาสตร์ แพทย์ศาสตร์ วิศวกรรมศาสตร์⁹ นั้นส่วนใหญ่เขียนเป็นภาษาอังกฤษ อาจารย์ผู้สอนวิชาต่าง ๆ

ในสาขาวิชาที่กล่าวมานี้มีความเห็นว่านักศึกษาไทยที่จะแสวงหาความรู้เพิ่มเติม ต้องอาศัยการค้นคว้าในห้องสมุดซึ่งเต็มไปด้วยตำราและเอกสารภาษาอังกฤษ จำเป็นต้องได้รับการฝึกฝนให้มีความสามารถใช้ภาษาอังกฤษเป็นอย่างดี นอกจากนี้นักวิชาการในมหาวิทยาลัยส่วนใหญ่มีความเห็นว่าภาษาอังกฤษมีความสำคัญในการติดต่อเผยแพร่ความรู้และแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างนักวิชาการทั่วโลกอีกด้วย

ส่วนความเห็นหรือทรรศนะคติของนักศึกษาในเรื่องการเรียนภาษาอังกฤษหรือภาษาต่างประเทศอื่น ๆ นั้น ยังไม่มีผู้ใดทำการสำรวจหรือประมวลไว้ ณ ที่ใด

ผู้เขียนบทความนี้จะไม่กล่าวถึงความสำคัญของภาษาอังกฤษเหนือกว่าต่างประเทศอื่น ๆ เพียงแต่มีความเห็นว่าถ้ามหาวิทยาลัยใดจะจัดสอนภาษาต่างประเทศใด ๆ ก็ตามควรพิจารณาว่าจะจัดสอนเพื่อความมุ่งหมายข้อใดในบรรดาความมุ่งหมายทั้ง 4 ประการ ผู้จัดหลักสูตรการศึกษาของมหาวิทยาลัยควรจะคำนึงถึงความจำเป็น ความต้องการของผู้เรียน ความพร้อมของผู้สอนในการที่จะกำหนดให้นักศึกษาในคณะวิชาใดเรียนภาษาต่างประเทศก็ภาษา ภาษาใดควรเรียนเป็นวิชาบังคับ ภาษาใดควรเรียนเป็นวิชาเลือก และถ้าจะบังคับให้นักศึกษาเรียนภาษาต่างประเทศ โดยเฉพาะภาษาปัจจุบันของยุโรป (อังกฤษ ฝรั่งเศส เยอรมัน สเปน) ไม่ควรจะให้เรียนภาษาต่างประเทศที่สองก่อนที่นักศึกษาจะได้ทักษะขั้นพื้นฐานของภาษาต่างประเทศแรกอย่างมีประสิทธิภาพเป็นอันขาด เพราะจะทำให้เกิดสับสนลำบากกับผู้สอนมากขึ้นไปอีก

3. เวลาเรียน

เวลาเป็นองค์ประกอบที่สำคัญมากในการจัดหลักสูตรการสอนภาษาต่างประเทศ เราขอยอมรับแล้วว่าเด็กที่เรียนภาษาของตนเองได้คล่องนั้น เพราะมี**เวลาเรียนตลอดชีวิต** แล้วโอกาสได้ใช้ภาษานั้น**ตลอดเวลา** ส่วนการเรียนภาษาต่างประเทศย่อมมีเวลาจำกัด ในเรื่องนี้ก็มีผู้เข้าใจสับสนอยู่บางคนมีความเห็นว่าถ้าใครเรียนภาษาต่างประเทศนานปี จะเก่งกว่าหรือรู้มากกว่าผู้ที่เรียนน้อยปี การนับเวลาเรียนเป็นจำนวนปีนั้นไม่พอ เราจะต้องวิเคราะห์ให้ละเอียดว่า มีชั่วโมงเรียนมากน้อยเท่าใด ชั่วโมงเรียนกับความเข้มข้นของระยะเวลาเรียน

⁹ รายงานของคณะกรรมการสำรวจสภาพการเรียนการสอนภาษาอังกฤษในมหาวิทยาลัยไทย (ภาษาอังกฤษ) โดยศูนย์ภาษาอังกฤษของโครงการพัฒนามหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ, 2512

ต่างหากที่ควรนำมาพิจารณาในการวางหลักสูตรการสอนภาษาต่างประเทศ ในปัจจุบันนี้ นักวิจัยทางภาษาศาสตร์และผู้เชี่ยวชาญทางการสอนภาษาต่างประเทศมีความเห็นพ้องกันแล้วว่า การเรียนภาษาต่างประเทศที่จะได้ผลดีและเร็วขึ้นต้องใช้ เวลาเรียนแต่ละวันหลาย ๆ ชั่วโมง และต้องเรียนต่อเนื่องกันไป ชั่วโมงต่อวันหนึ่ง ตั้งแต่ 3 หรือ 6 เดือนขึ้นไปถึง 1 ปี ทั้งนี้ต้องแล้วแต่เป้าหมายของผู้เรียนจะสูงหรือต่ำแค่ไหน การเรียนภาษาต่างประเทศหลาย ๆ ปี (10-12) แต่มีชั่วโมงเรียน เพียง 2-3 ชั่วโมงต่อสัปดาห์นั้น จะไม่ค่อยได้ผลดีเท่าใดนัก ถ้าไม่มีการเสริมการเรียนนอกหลักสูตร อย่างไรก็ตาม เวลาเรียน ก็ไม่ได้เป็นองค์ประกอบอย่างเดียวที่กำหนดแน่นอนว่าจะสอน หรือเรียนภาษาต่างประเทศได้ผลดีหรือไม่ดีอย่างไร จะต้องคำนึง ถึงองค์ประกอบอื่น ๆ ด้วย เช่นวิธีสอน บทเรียนที่ใช้ ครูผู้สอน และแรงจูงใจของผู้เรียน

ผู้เขียนขอเสนองานเขียนของผู้ที่ผ่านการเรียนภาษาอังกฤษมาเป็นเวลา 8 ปี เป็นตัวอย่างแสดงให้เห็นว่า เวลาเรียน หรือจำนวนปีนั้นมีได้พิสูจน์ให้เห็นว่าผู้เรียนจะรู้ภาษาอังกฤษ ได้ดีเสมอไป

Which do you think is more useful, a boat or a bicycle?

I think useful a bicycle is more a boat. Because I useful with a bicycle since I am a girl, but I no useful a boat. I can't play a boat because my mother afraid water until everyday I no useful a boat. I useful a bicycle is more a boat. When I am a girl. My brother teacher bicycle to me until I useful it. I love bicycle very much. Sometime my brother will teach useful boat to me but I am afraid water. Although it a big boat but I am afraid it. I can't useful it. I useful a bicycle more a boat.

แต่จะดูในแง่การสื่อความหมายแล้ว เรื่องความเรื่องนี้ ก็ใช้ได้ โดยเฉพาะสำหรับคนไทยด้วยกัน แต่ถ้าจะดูว่าการเรียน ภาษาอังกฤษมาถึง 8 ปี แล้วเขียนประโยคภาษาอังกฤษแบบนี้ ก็น่าจะพิจารณาดูให้ถือว่าเป็นข้อบกพร่องของใคร

4. กักขะกวางภาษา

ผู้ที่มีหน้าที่จัดระบบการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศ จะต้องคำนึงถึงทักษะด้านต่าง ๆ ทางภาษาคือ ฟัง พูด อ่าน และเขียน ในการตั้งเป้าหมายของหลักสูตร ความมุ่งหมาย ในหลักสูตรภาษาต่างประเทศ ควรจะมีเป้าหมายที่แน่นอนว่า หลักสูตรใดสอนเพื่อต้องการให้นักศึกษาพูดได้อย่างเดียว หลักสูตรใดสอนเพื่อต้องการให้นักศึกษาอ่านได้อย่างเดียว หลักสูตรใดต้องการเน้นทั้งความสามารถในการพูด อ่าน และเขียนภาษาต่างประเทศนั้น นักศึกษาในมหาวิทยาลัยไทยทุกคน จะต้องรู้ภาษาต่างประเทศให้ดีทั้ง 4 ด้านหรือไม่

การเน้นทักษะใดทักษะหนึ่งนั้นมีความสำคัญต่อการเรียน ภาษาต่างประเทศมาก บางคนเรียนภาษาต่างประเทศเพื่อจะ ไว้พูดอย่างเดียว ไม่ต้องการอ่านและเขียนก็อาจพูดได้ดีถ้าเรียน ถูกวิธีและได้ฝึกฝนทักษะด้านนั้นอยู่เสมอ บางคนเรียนเพื่อ ต้องการอ่านได้เท่านั้น ก็ไม่ควรใช้เวลาไปในการฝึกหัดพูด แต่ควรฝึกฝนการอ่านให้มากที่สุดเพื่ออ่านได้คล่องและรวดเร็ว ส่วนการเรียนเขียนนั้นเป็นเรื่องที่ฝึกได้ยากมากในภาษา ต่างประเทศ ผู้ที่สามารถเขียนได้จะต้องอ่านให้ได้ก่อนและจะต้อง เป็นผู้อ่านมาก ได้เห็นคำศัพท์มาก ได้เห็นตัวอย่างประโยคมาก ได้ฝึกฝนเขียนอยู่เสมอ และข้อสำคัญที่สุดจะต้องมีเรื่องที่จะ เขียนได้ด้วย ฉะนั้นการสอนทักษะภาษาแต่ละด้านจึงต้องการ เวลาฝึกฝนต่างกัน ต้องการแบบฝึกหัดต่างกัน ต้องมีเทคนิค และกลวิธีสอนที่ไม่เหมือนกัน ถ้าผู้จัดหลักสูตรตั้งเป้าหมาย ไว้สูงเสียแล้ว ผู้เรียนก็จะไม่สามารถขึ้นถึงเป้าหมายนั้นได้ การเขียนหลักสูตรจึงควรคำนึงถึงข้อเท็จจริงในการเรียนรู้ ภาษาต่างประเทศ สภาพการเรียนตามความเป็นจริง ความรู้ พื้นฐานและความต้องการของผู้เรียนด้วย

ตอนที่สาม “ว่าด้วยข้อเสนอแนะในการปฏิรูประบบการเรียน การสอนภาษาต่างประเทศ”

ข้อเสนอแนะในการปฏิรูปในการสอนภาษาต่างประเทศ (โดยเฉพาะภาษาอังกฤษ) โครงการระยะยาว¹¹

(1) ต้องเปลี่ยนนโยบายการสอนภาษาอังกฤษในระดับ โรงเรียน ถ้าจะปฏิรูประบบการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศ ในมหาวิทยาลัย เพราะการเปลี่ยนแปลงระบบการศึกษา

¹¹ บุญเหลือ เทพสุวรรณ, มยุรี สุขวิวัฒน์ และ Richard B. Noss: Proposals for Improvement of English Instruction in Thailand, (พิมพ์โรเนียว), เอกสารของศูนย์ภาษาอังกฤษ โครงการพัฒนามหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ, มกราคม 1, 2514

ในระดับอุดมศึกษานั้นย่อมกระทบกระเทือนระบบการเรียน การสอนในระดับที่ต่ำลงมาด้วย ในกรณีการสอนภาษาอังกฤษ แก่เด็กไทย ย่อมเป็นที่ประจักษ์ชัดแล้วว่า การที่เราไม่มีนโยบาย เรื่องภาษาที่แน่นอน ไม่มีวัตถุประสงค์ที่บังเฉพาะ ไม่ปฏิบัติงาน ให้มีประสิทธิภาพ ผลของการสอนภาษาอังกฤษเป็นวิชาบังคับ ตั้งแต่ชั้นประถมปลายจนถึงระดับอุดมศึกษาจึงไม่เป็นที่น่าพอใจ อย่างยิ่ง เป็นการสิ้นเปลืองงบประมาณของรัฐ เปลืองแรงงาน และเวลาของทั้งผู้สอนและผู้เรียน

(2) ถ้านโยบายเปลี่ยนได้ โดยไม่สอนภาษาอังกฤษเป็น วิชาบังคับในระดับประถมปลายและมัธยมต้น โรงเรียนใดที่มี กำลังครูพอพร้อมที่จะสอนได้ อาจจัดสอนภาษาอังกฤษเป็นการ เรียนพิเศษ ไม่รวมอยู่ในหลักสูตรการเรียนทั่วไป

(3) ถ้ารัฐบาลเห็นความสำคัญของภาษาอังกฤษในด้านที่ เป็นเครื่องมือสำหรับศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษา ก็อาจจัดสอน เป็นวิชาบังคับในระดับมัธยมปลายได้ เพราะนักเรียนที่อยู่ใน ระดับนี้ส่วนใหญ่มีเจตนาที่จะศึกษาต่อในมหาวิทยาลัยหรือ ในสถาบันอาชีพชั้นสูงอยู่แล้ว แต่การจัดระบบการสอนควรทำ แบบเข้มข้น คือเรียนวันละ 4-5 ชั่วโมงต่อเนื่องกันไปช่วงกำหนด ระยะเวลาหนึ่ง เพื่อให้มีทักษะขั้นพื้นฐาน¹² เป็นปีกแผ่นไม่ต้อง ย้อนมาเรียนใหม่เมื่อขึ้นไปอยู่ในมหาวิทยาลัย

อนึ่ง การที่จัดระบบการสอนภาษาแบบนี้ได้ จะต้องแน่ใจ ว่านักเรียนมีความรู้ในวิชาหลักที่สำคัญ ๆ เป็นอย่างดี เช่น ภาษาไทย ประวัติศาสตร์ ภูมิศาสตร์ คณิตศาสตร์ และ วิทยาศาสตร์

ข้อเสนอแนะในการปฏิรูปการสอนภาษาต่างประเทศ (โดยเฉพาะภาษาอังกฤษ) โครงการระยะสั้น

ถ้ายังไม่มีการเปลี่ยนแปลงนโยบายการสอนภาษาอังกฤษ ในระดับประถมและระดับมัธยมแล้ว มหาวิทยาลัยจะต้อง ยอมรับความจริงว่า ความรู้พื้นฐานของนักศึกษาส่วนใหญ่ที่เข้า มหาวิทยาลัยได้จะไม่เท่ากัน และมีความรู้พื้นฐานอยู่ในเกณฑ์ ค่อนข้างต่ำ ไม่เพียงพอที่จะใช้เป็นเครื่องมือในการเสาะแสวงหา ความรู้ในด้านอื่น ๆ ได้ ฉะนั้นผู้เขียนจึงใคร่เสนอโครงการ ปฏิรูปอย่างกว้าง ๆ

การแก้ไขปรับปรุงการเรียนการสอนในมหาวิทยาลัยนั้น มิใช่เพียงแต่จะกำหนดนโยบายใหม่ วางหลักสูตรใหม่ เปลี่ยนแปลง

ระบบการจัดงาน หรือจัดรูปแบบคณะวิชาหรือแผนกวิชาเสียใหม่ เท่านั้น จำเป็นต้องมีทัศนคติใหม่ของคนที่เกี่ยวข้องด้วย ดังที่ทราบกันดีแล้วว่าการทำกิจการใด ๆ นั้นจะมี ระบบ ที่ดี อย่างเดียวย่อมไม่บังเกิดผลสมบูรณ์ ถ้าจะมีการปฏิรูประบบ ก็ต้องมีการปฏิรูปความคิดและทัศนคติของ คน ที่ทำงาน ใน ระบบ นั้น ๆ ด้วย ในเรื่องการจัดระบบการเรียน การสอน ภาษาต่างประเทศก็เช่นเดียวกัน ผู้เขียนคิดว่าจำเป็นต้องมีการ ปฏิรูประบบความคิดของบุคคลที่เกี่ยวข้องอยู่ 3 ฝ่าย คือ

1) **ผู้บริหารมหาวิทยาลัย** อันเป็นตัวจักรใหญ่ที่ทำงาน ของมหาวิทยาลัยดำเนินไปได้อย่างมีประสิทธิภาพสูง ควรปฏิรูป ทัศนคติบางประการที่เป็นอุปสรรคสำคัญในการปรับปรุง ระบบการเรียนการสอน เช่น การยึดถือสภาพการณ์ในอดีต เป็นใหญ่ ไม่ยอมรับรู้สภาพการณ์ในปัจจุบันในเรื่องการเรียน ภาษาต่างประเทศ (โดยเฉพาะภาษาอังกฤษ) นั้น ผู้บริหาร บางท่านจะยึดว่าวิธีจัดการเรียนการสอนที่ใช้ได้เป็นผลดีในสมัย 30-40 ปีที่แล้ว เป็นวิธีที่ควรปฏิบัติในยุคนี้ด้วย โดยไม่คำนึงถึง จำนวนนักเรียน คุณภาพของครูผู้สอน ตลอดจนความมุ่งหมาย ของวิชาที่เรียนแทนที่จะยอมรับสภาพการณ์ในปัจจุบัน และ ส่งเสริมสนับสนุนให้มีการศึกษาวิเคราะห์หาข้อมูลเพื่อนำมา ประกอบในการพิจารณาเปลี่ยนแปลงหลักสูตร หรือจัดระบบ การเรียนการสอนใหม่

ในทางตรงกันข้าม ผู้บริหารบางท่านจะตื่นตัวกับ เทคนิควิทยาการใหม่ ๆ ที่ใช้ได้ผลดีในต่างประเทศเสียจน ไม่คำนึงถึงงบประมาณ ค่าใช้จ่าย ค่าซ่อมแซม ตลอดจนผู้ใช้ ว่าได้ศึกษาวิธีใช้อุปกรณ์ต่าง ๆ เหล่านั้นได้ดีหรือไม่เพียงใด ในการศึกษานั้น เราต้องการผู้บริหารที่ตื่นตัวอยู่เสมอ ต้องการ ผู้บริหารที่สดับรับฟังความคิดเห็นของนักวิชาการ พร้อมทั้งจะ เปลี่ยนแปลงแก้ไขระบบเดิมโดยอาศัยเหตุและข้อมูลที่ได้ วิเคราะห์อย่างดีแล้วเป็นหลัก

2) **ผู้สอน**

ผู้สอน เป็นตัวกุญแจสำคัญที่สุดในการปรับปรุงระบบ การเรียนการสอน ผู้สอนหรืออาจารย์ในมหาวิทยาลัยนั้น จะต้องปรับปรุงคุณภาพตัวเองอยู่เสมอ โดยไม่ต้องรอคำสั่ง จากผู้ใด ครูผู้สอนภาษาต่างประเทศในมหาวิทยาลัยไทยนั้น ส่วนใหญ่ได้รับการศึกษามาในด้านอักษรศาสตร์ ไม่ค่อยสนใจ

¹¹ "ทักษะขั้นพื้นฐาน" ในที่นี้หมายถึง สามารถฟังคำสั่งง่าย ๆ ได้ ตอบคำถามสั้น ๆ ได้ พูดภาษาอังกฤษ (ด้วยสำเนียงไทย) ให้ฝรั่ง (ที่เคยชินกับสำเนียง คนไทย) ฟังเข้าใจ สามารถเขียนประโยคที่ไม่สลับซับซ้อนได้ถูกไวยากรณ์

ด้านวิทยาศาสตร์หรือสังคมศาสตร์ เมื่อต้องมาสอนภาษาต่างประเทศ (ที่ต้องใช้เป็นเครื่องมือสำหรับศึกษาวิชาการแขนงอื่น เช่นภาษาอังกฤษ) ในมหาวิทยาลัยที่มีผู้เรียนที่ต้องใช้ภาษาในแขนงวิชาด้านวิทยาศาสตร์และสังคมศาสตร์เป็นส่วนใหญ่ ควรจะสนใจภาษาต่างประเทศ ในด้านผู้เรียนจะต้องไปใช้ให้มากขึ้น ครูผู้สอนภาษาจึงควรต้องปรับปรุงภาษาที่ตนจะต้องสอนให้ทันกาลอยู่เสมอ การปรับปรุงนั้นไม่จำเป็นต้องไปศึกษาต่อต่างประเทศเสมอไป แต่ควรทำได้จากการอ่านหนังสือประเภทต่าง ๆ ศึกษาจากเพื่อนอาจารย์ที่สอนวิชาอื่น ๆ ภายในมหาวิทยาลัยหรือต่างมหาวิทยาลัย จากการฟังประชุมหรืออภิปรายต่าง ๆ เป็นต้น จากความสังเกตของผู้เขียน ครูผู้สอนภาษาในมหาวิทยาลัยนั้นถ้าเทียบกับครูผู้สอนวิชาอื่น ๆ แล้ว ดูจะมีความกระตือรือร้นน้อยมากที่จะศึกษาหาความรู้จากการอ่าน การฟัง และการประชุมกับเพื่อนนักวิชาการด้วยกัน

ส่วนผู้สอนวิชาอื่น ๆ ในมหาวิทยาลัยนั้น ก็ควรจะเปลี่ยนทัศนคติในการใช้ภาษาต่างประเทศบางอย่าง และควรใช้ภาษาต่างประเทศอย่างประหยัดในการบรรยายคำสอน ถึงแม้ว่าในบางกรณีจำเป็นจะต้องอาศัยศัพท์วิชาการหรือศัพท์เทคนิคของฝรั่งอยู่ แต่ควรจะพยายามคิดหาศัพท์หรือคำไทยขึ้นเองบ้าง มิฉะนั้นภาษาไทยจะเป็นภาษาที่ไม่เจริญเท่าเทียมกับความเจริญของวิชาการต่าง ๆ ในยุคปัจจุบันได้ และก่อนที่จะให้นักศึกษาของท่านไปค้นคว้าจากตำราฝรั่งนั้น ท่านผู้สอนเหล่านั้นควรจะสำรวจให้ได้ว่าได้มองข้ามหนังสืออ้างอิงที่เขียนเป็นภาษาไทยเล่มใดไปบ้างหรือไม่ ผู้เขียนมิได้หมายความว่าท่านค้นคว้าจากตำราฝรั่งเป็นของไม่พึงกระทำ แต่ควรจะชี้ให้นักศึกษาของท่านเห็นว่า ในเรื่องนั้นเรื่องนี้หนังสือเก่าหรือวัสดุอ้างอิงที่คนไทยเขียนไว้แล้ว ถ้าจะศึกษาให้แจ่มแจ้งดีก็ควรจะอ่านให้มากที่สุดเท่าที่จะสามารถทำได้

3) ผู้เรียน

ผู้เรียนที่เข้ามาศึกษาในระดับมหาวิทยาลัย ควรจะรู้ดีแล้วว่าตัวเองมีความมุ่งหมายอย่างไร มีความต้องการอะไรบ้าง และควรจะเรียนรู้ข้อเท็จจริงบางประการเกี่ยวกับการเรียนภาษาต่างประเทศเช่นควรรู้ว่า การเรียนภาษาต่างประเทศนั้นเป็นการเรียนทักษะ ต้องฝึกฝนมากจนเกิดความถนัด ความชำนาญ และถ้าจะให้ความชำนาญไม่ถดถอยลง ก็ต้องใช้ภาษาต่างประเทศนั้นอยู่เสมอ การใช้ภาษาต่างประเทศนั้นถ้าจำกัดอยู่ภายในห้องเรียนก็จะได้ผลน้อยมาก แต่นักศึกษาก็ควรจะ

เห็นใจที่มหาวิทยาลัยไม่อาจจัดกิจกรรมเรียนภาษานอกหลักสูตรได้เพียงพอกับความต้องการของนักศึกษา เนื่องจากกำลังคนและกำลังเงินมีจำกัด ฉะนั้นผู้เรียนที่ต้องการเก่งในเรื่องภาษาจึงต้องขวนขวายฝึกฝนนอกห้องเรียนให้เกิดความชำนาญมากขึ้น

อนึ่ง นักศึกษาควรรักษาวินัยในการเรียนอย่างเคร่งครัด การขาดเรียนบ่อย ๆ และการเข้าชั้นเรียนไม่ตรงเวลานั้นเป็นอุปสรรคที่สำคัญมาก โดยเฉพาะชั้นเรียนภาษาแบบเข้มข้น ซึ่งใช้ระยะเวลาสั้นแต่ต้องการให้ผู้เรียนมีเวลาเรียนต่อเนื่องกัน เพื่อเสริมสร้างทักษะทางภาษาให้เป็นปึกแผ่นได้ในระยะเวลาที่กำหนดไว้

ในบทความนี้ผู้เขียนเพียงแต่เสนอแนวคิดอย่างกว้าง ๆ ในการปฏิรูประบบการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศ ในมหาวิทยาลัยไทยเท่านั้น ถ้าจะลงมือปฏิบัติกันจริง ๆ แล้ว จะต้องอาศัยการศึกษาจากข้อมูลต่าง ๆ อีกหลายด้าน และจะต้องพิจารณาถึงระบบการจัดหลักสูตรส่วนรวมของมหาวิทยาลัยอีกด้วย

ก่อนจบบทความนี้ผู้เขียนได้นึกถึงข้อความตอนหนึ่งในพระบรมราโชวาท ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวที่พระราชทานในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรมหาวิทยาลัยศิลปากร เมื่อวันที่ 16 ตุลาคม 2514 ซึ่งคนที่อยู่ในวงการศึกษามหาวิทยาลัยควรจะยึดเป็นแนวทางปฏิบัติได้อย่างดี จึงใคร่ขออัญเชิญมาไว้ ณ ที่นี้ด้วย

“การวางโครงการใด ๆ ที่จะให้ได้ผลสมบูรณ์ จะต้องอาศัยเหตุผลที่หนักแน่นเป็นพื้นฐาน ต้องจัดวางรูปขึ้นด้วยความละเอียดรอบคอบ แล้วต้องดำเนินการอย่างจริงจังโดยขมกเข้มขัน ข้อสำคัญที่ควรคำนึงถึงอย่างยิ่งนั้น ได้แก่ความจริงที่ว่าการทำงานใหญ่ ๆ ทุกอย่างต้องการเวลามากกว่าจะสำเร็จ ผู้ที่เริ่มโครงการอาจไม่ทันทำให้สำเร็จโดยตลอดด้วยตัวเองก็ได้ ต้องมีผู้อื่นรับทำต่อไป ดังนั้น ไม่ควรยกเอาเรื่องใครเป็นผู้เริ่มงาน ใครเป็นผู้รับช่วงงานขึ้นเป็นข้อสำคัญนัก จะต้องถือผลสำเร็จที่จะเกิดจากงานเป็นใหญ่ยิ่งกว่าสิ่งอื่น จึงใคร่ขอให้ทุกคนทั้งผู้บริหาร คณาจารย์ นักศึกษา และบัณฑิตผู้สำเร็จการศึกษาแล้วร่วมมือกันในกิจการของมหาวิทยาลัยอย่างใกล้ชิด โดยช่วยกันคิดช่วยกันทำ ด้วยวิธีการเช่นนี้ผลประโยชน์ส่วนรวมของมหาวิทยาลัยก็จะบังเกิดขึ้นเพราะงานต่าง ๆ ดำเนินไปได้โดยไม่ติดขัด”

อาจารย์มยุรี สุขวิวัฒน์

อาจารย์มยุรี สุขวิวัฒน์ สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีจากจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และปริญญาตรีเกียรตินิยม สาขาอักษรศาสตร์จากมหาวิทยาลัย Nottingham ประเทศอังกฤษ และระดับปริญญาโท สาขาวรรณคดีอเมริกัน จากมหาวิทยาลัย Indiana สหรัฐอเมริกา เคยดำรงตำแหน่งหัวหน้าภาควิชาภาษาอังกฤษ คณะมนุษยศาสตร์ วิทยาลัยวิชาการศึกษาประสานมิตร และผู้อำนวยการสถาบันศูนย์ภาษาอังกฤษ ทบวงมหาวิทยาลัย (The Central Institute of English Language (CIEL) และเคยเป็นที่ปรึกษาด้านวิชาการของสาขาวิชาศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช